

καὶ ὑπογράφει ὡς μάρτυς. Ἀντὶ τῆς ἀγραμμάτου πωλητρίας ὑπογράφει ὁ μάρτυς Ἀποστόλης Μεραΐτης, γούναρης τὸ ἐπάγγελμα. Εἶναι συντεταγμένον εἰς τρίτον πρόσωπον.

Καὶ τὸ παρὸν ἀποτελεῖ μίαν ἐκ τῶν πολλῶν μαρτυριῶν περὶ τοῦ ὅτι ἡ πώλησις καὶ ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος ἐπὶ ἀκινήτων ἐν Σίφνῳ ἠδύνατο νὰ γίνῃ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Τόσον δὲ τὸ παρὸν, ὅσον καὶ τὰ ἄλλα πωλητήρια, π.χ. 4 (καντζιλερικόν), 5, 6, 26, 8, 33 κλπ., δὲν εἶναι συντεταγμένα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων οὕτως, ὥστε νὰ δηλώνεται ὅτι ὁ εἷς πωλεῖ καὶ ὁ ἄλλος ἀγοράζει, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ πωλητοῦ μόνον, ὅστις δηλοῖ ὅτι πωλεῖ καὶ μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ ἀκινήτου εἰς τὸν ἀγοραστήν. Διὰ τοῦτο φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πωλητοῦ καὶ μόνον ὡς ἐκδότου, προσυπογράφεται δὲ καὶ ὑπὸ μαρτύρων. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὑπὸ μαρτύρων προσυπογραφὴν τοῦ πωλητηρίου, τὸ *Πρόχειρον Νομικὸν Θεοφίλου Ἐπισκόπου Καμπανίας*, ἐκδ. Ε. ΤΑΠΕΙΝΟΥ καὶ Κ. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, Κωνσταντινούπολις 1887, KB (*περὶ ἀγορασίας καὶ πωλήσεως διαφόρων πραγμάτων*) σελ. 195, ἀναγόμενον εἰς τὰ ἔτη 1749-1795, προκειμένου περὶ ἐγγράφου πωλήσεως καὶ ἀγορασίας θεωρεῖ τὴν παρουσίαν καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῶν μαρτύρων ὡς οὐσιῶδες ταύτης στοιχεῖον. Διότι, ὡς λέγει, ἂν λείπῃ τι ἀπὸ ταῦτα (=ἐγγράφον, πωλούμενον πρᾶγμα, ιδιόχειρος ὑπογραφὴ τοῦ πωλοῦντος, παρουσία ἀξιοπίστων μαρτύρων ὑπογραφόντων τὸ γράμμα), δίδεται ἄδεια καὶ εἰς τὸν πωλοῦντα καὶ εἰς τὸν ἀγοράζοντα νὰ ἀναχωρήσωσι, δηλ. νὰ χαλάσωσι τοῦτο τὸ συνάλλαγμα, ἂν δὲν ἐδόθῃ ἀρραβών. Παρὰ ταῦτα, ἅτινα ἀπηχοῦν δημῶδες δίκαιον, ἡ ἀπουσία μαρτύρων εἰς τὸ ἐγγράφον 5 π.χ., ἀποδεικνύει, νομίζω, ὅτι, ἐν Σίφνῳ τοῦλάχιστον, ἡ παρουσία καὶ ὑπογραφὴ μαρτύρων δὲν ἀπετέλει οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς συμβάσεως, ἀλλ' ὅτι οὗτοι προσελαμβάνοντο, ἵνα ὡς αὐτόπται μαρτυρήσουν περὶ τῆς συνάψεως αὐτῆς ἐν περιπτώσει ἀμφισβητήσεως εἰς τὸ μέλλον.

Ὅπως εἰς τὸ μεταγενέστερον βυζαντινὸν δίκαιον (βλέπε μεταξὺ πολλῶν καὶ Π. ΖΕΠΟΥ, *Συνταγματικὸν Νομικὸν Ἀλεξάνδρου Ἰωάννου Ὑψηλάντη Βοεβόδα Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας*, 1780, Ἀθῆναι 1936, σελ. 71), ἡ ἀγοραπωλησία ἐν Σίφνῳ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δὲν εἶναι σύμβασις τίκτουσα ἐκατέρωθεν ὑποχρεώσεις, ἀλλὰ σχέσις μεταβιβαστικὴ τῆς κυριότητος καταρτιζομένη τοῖς μετρητοῖς. Τὸ ἀντίθετον καθιεροῖ τὸ *Πρόχειρον Νομικὸν* τοῦ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ (ἐνθ' ἄνωτ.), προκειμένου ὅμως περὶ ἀγοραπωλησίας καταρτιζομένης ἀγράφως, ἀκολουθοῦντος ἐν τούτῳ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον. Ἀλλ' ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐγκαταλείπεται ἐν τῇ εὐθύς ἀμέσως ἀκολουθοῦσῃ παραγράφῳ τοῦ *Προχείρου Νομικοῦ*, λόγῳ τῆς ἐξεχούσης σημασίας ἣν τοῦτο ἀποδίδει εἰς τὴν ἐγγράφως καταρτιζομένην ἀγοραπωλησίαν, ἣν θεωρεῖ πρωτεύουσαν, ὅπως ἄλλως τε πρωτεύουσαν θεωρεῖ τὴν ἐγγράφον κατάρτισιν τῶν δικαιοπραξιῶν γενικῶς τὸ βυζαντινὸν δίκαιον καὶ πάντα τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀπορρέουσанта (χάριν συντομίας βλέπε Π. ΖΕΠΟΥ, αὐτόθι, σελ. 169 σημ. 69).

Ἐὰν βεβαίως εἰς τὴν νομοθετικὴν μόνον βυζαντινὴν παράδοσιν ἤμην ὑποχρεωμέ-

νος νὰ στηριχθῶ, θὰ ἡδυνάμην νὰ προσχωρήσω εἰς τὴν γνώμην τοῦ Π. ΖΕΠΟΥ. Ἡ παράδοσις δι' ἐγγράφου ἐν τῷ βυζαντινῷ καὶ τῷ μεταβυζαντινῷ δικαίῳ, ἐν «Τόμῳ ἐπὶ τῇ ἑξακοσιετηρίδι τοῦ Ἀρμενοπούλου», Θεσσαλονίκη 1952 σελ. 229 ἐπ., ἦν ἐπιδοκιμάζει καὶ ὁ ἸΑΚ. ΒΙΣΒΙΖΗΣ, *Ναξιακὰ νοταριακὰ ἐγγράφα τῶν τελευταίων χρόνων τοῦ Δουκάτου τοῦ Αἰγαίου* (1538-1577), Ἀθῆναι 1951, σελ. 111, καθ' ἣν ἡ μετάθεσις τῆς κυριότητος ἐπὶ ἀκινήτων εἰς τὸ βυζαντινὸν καὶ εἰς τὸ μεταβυζαντινὸν δίκαιον ἐπέρχεται διὰ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, ἡ δὲ ἐγχείρισις πρὸς τὸν ἀντισυμβαλλόμενον γίνεται ἀποκλειστικῶς πρὸς ἀσφάλειαν. Ἐναντίον τῆς γνώμης του ὁμοῦ ταύτης ἔχω νὰ παρατηρήσω, διὰ τὴν Σίφνον τοῦλάχιστον, τὰ ἀκόλουθα. Ἐφ' ὅσον, ὡς νομίζω, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος ἀκινήτου ἡδύνατο ἐγκύρως νὰ συντελεσθῇ καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ἡ σύνταξις τοιούτου δὲν ἤρκει ἵνα ἐπιφέρῃ ταύτην, μὴ παρέχουσα τὸ ἐγγύον τῆς αὐθεντίας, ὅταν τὸ ἐγγράφον δὲν εἶναι νοταριακόν, δὲν ἔχει δηλ. συνταχθῇ ὑπὸ τοῦ νοταρίου, ἢ, τοῦλάχιστον, δὲν ἔχει ἐπισημοποιηθῇ ὑπ' αὐτοῦ τὸ περὶ τῆς μεταβιβάσεως ἰδιωτικὸν ἐγγράφον. Διὰ τοῦτο, πρὸς πλήρη κατοχύρωσιν καὶ ἵνα δύναται νὰ προβληθῇ κατὰ παντός, ἔπρεπε ἡ πρώτη πράξις νὰ συμπληρωθῇ ἀπαραιτήτως καὶ διὰ δευτέρας. Αὕτη δὲ εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ ἐγγράφου εἰς τὸν πρὸς ὃν μεταβιβάζεται ἡ κυριότης. Αἱ δύο αὗται πράξεις ὁμοῦ ἐπιφέρουν τὴν ὁριστικὴν μετάθεσιν ταύτης. Εἰς ἐνίσχυσιν τῶν ἐπιχειρημάτων μου προστίθεται καὶ τὸ γεγονός, ὅτι τὸ ἐγγράφον συντάσσεται ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ πωλητοῦ, ἥτις ὡς λόγον ἔχει τὴν ἐπὶ τῇ συντάξει παράδοσιν αὐτοῦ εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ. Καταλήγω ἐπομένως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐν Σίφνῳ ἴσχυε συνδεδεασμένως ἡ traditio per cartam καὶ ἡ traditio cartae. Ὁ Π. ΖΕΠΟΣ, *Συνταγματικόν*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 70 καὶ *Ἡ παράδοσις*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 236 ὑποστηρίζει, ὅτι ἡ διάταξις τμήμ. γ' κεφ. α' § 9 τοῦ Βλαχικοῦ Κώδικος τοῦ Γεωργίου Καρατζᾶ, καθ' ἣν : ἡ ἐγγραφὸς συμφωνία τότε ἰσχύει, ὅταν ἀπὸ τοὺς συμφωνητὰς ὑπογραφθῇ καὶ δοθῇ, «ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται συνηγοροῦσα ἀναμφισβητήτως ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ θεσμοῦ τῆς traditio cartae», ἀλλ' ὅτι, ὡς ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἐγγράφων τῆς τουρκοκρατίας προκύπτει, ἡ πραγματικὴ τῆς ἔννοια εἶναι ἡ traditio per cartam, τῆς παραδόσεως τοῦ ἐγγράφου εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ ἐχούσης σκοπὸν ἀποδεικτικόν. Ἡ διατύπωσις ὁμοῦ τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἐνισχύει τὴν ἰδικήν μου ἄποψιν, ὅτι δηλ. ἐκράτει τὸ μίκτον σύστημα. Διότι ἐν στίχ. 11-13 διαλαμβάνει: διὸ καὶ ἐγένεν ἡ παροῦσα πώλησις καὶ ἐδόθη εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοράσαντος σιὸρ Κωνσταντάκη μπάου, καὶ ἐν ἀμέσῳ συνεχεία: ὑπογεγραμμένη παρὰ τῶν κρετιτόρων εἰς βεβαίωσιν καὶ ἀλήθειαν. Τὸ βάρος δηλ. πίπτει ἐπὶ τῆς παραδόσεως τοῦ ἐγγράφου εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοράσαντος. Ἐντονος εἶναι καὶ ἡ διατύπωσις τῆς αὐτῆς ἐννοίας ἐν τῷ 33, στίχ. 15-19: διὸ εἰς ἐνδειξιν ἀληθείας καὶ ἀσφάλειαν ὑπογραφόμενον ἰδιοχείρως ἐμπροσθεν τῶν ὑπογεγραμμένων μαρτύρων, δίδεται ἐπὶ χεῖρας τοῦ ρηθέντος ἀγοραστοῦ, διὰ νὰ ἔχη κάθε κῦρος καὶ ἰσχύη ἐν παντὶ καιρῷ. Λέγεται δηλ. ὅτι τὸ ἐγγράφον ὑπογράφεται ἰδιοχείρως εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν, δίδεται

ὅμως εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ διὰ τὰ ἔχῃ κάθε κῦρος καὶ ἰσχὺν ἐν παντὶ καιρῷ. Τὰ ὑπὸ τοῦ Α. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, *Ἀνέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας*, ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου 13, 1946, σελ. 187, δημοσιευόμενα πωλητήρια, ἐκ Θάσου, τονίζουν τὴν μίαν μόνον πρᾶξιν, τὴν παράδοσιν. Αἴφνης τὸ 2 αὐτόθι, τοῦ ἔτους 1793 στίχ. 6 ἐπ. διαλαμβάνει: καὶ δι' αὐτὸ ἔδωσα / τὴν ὁμολογίαν μας εἰς τὰ(ς) χεῖρας / τοῦ Μιταξᾶ καὶ ἐμ(ε)προσθεν τῶν γεγραμμένων μάρτυρας. Τὸ 3 τοῦ ἔτους 1825 στίχ. 13 ἐπ.: διὰ τοῦτο ἔδωσαμεν τὸ παρόν μας ἡμεῖς οἱ ἀποκάτωθεν / γεγραμμένοι εἰς χεῖρας τοῦ μακαρίτου Χ' Γιώργην τὰ παιδιὰ / ἵνα ἔχουν τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ κριτηρίῳ. Τὸ 4 τοῦ ἔτους 1833 στίχ. 6 ἐπ.: καὶ διὰ τοῦτο ἐδόθη τὸ παρόν γράμμα εἰς / χεῖρας τοῦ Δημητρούδη διὰ ἀσφάλειαν / καὶ διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον. Ὅμοια εἶναι ἡ διατύπωσις καὶ τῶν ἐκ Μοσχοπόλεως πωλητηρίων, τῶν δημοσιευομένων ὑπὸ τοῦ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΞΑΝΘΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ ΜΑΡΤΙΝΙΑΝΟΥ, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχοπόλεως*, Ἀθῆναι 1939, σελ. 130 (τῆς 8 Ἰουνίου 1742), 131 (τῆς 7 Ἀπριλίου 1656), 133 (τῆς 5 Ἰουλίου 1700), 137 (τῆς 22 Ἰουνίου 1750), 137 (τῆς 15 Μαΐου 1734), 139 (τῆς 20 Αὐγούστου 1719), 139 (τῆς 17 Σεπτεμβρίου 1719), 141 (τῆς 20 Ἰανουαρίου 1748), 142 (τῆς 2 Ὀκτωβρίου 1739), 142 (τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1739). Ἔχουσι δὲ πάντα ἀντιγραφῇ (ἴσα) ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου (σελ. 121 καὶ 122) περιγραφόμενῳ Κώδικι τῆς Μονῆς τοῦ Ἰωάννου Προδρόμου. Ἄν μόνον εἰς τὴν ἔγγραφον διατύπωσιν ἀπέβλεπον οἱ συμβαλλόμενοι, θὰ ἔκαμνον ὁμοίαν ἢ παραπλησίαν διατύπωσιν πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Κ. ΚΑΝΕΛΛΑΚΗ, *Χιακὰ Ἀνάλεκτα*, Ἀθῆναι 1890 ἐν σελ. 434 (σελ. 82), δημοσιευόμενον πωλητήριον τοῦ ἔτους 1738, ὅπερ διαλαμβάνει: εἰς ἀσφάλειαν ἐγράφη ἐν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς μονῆς ἡμῶν. Ὅμοιον μὲ αὐτὸ τὸ ἐκ Μοσχοπόλεως ἔγγραφον ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΞΑΝΘΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 148 (τῆς 9 Νοεμβρίου 1701): καὶ διὰ τὸ ἀψευδὲς ἔστρωσα τὴν ἰδίαν μου ὁμολογίαν ἐν τῷ παρόντι κόνδικῃ, διὰ σύστασιν τοῦ μοναστηρίου καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν. Ἐπίσης τὸ ἐκ Χίου πωλητήριον σελ. 434 (σελ. 82, τῆς 30 Νοεμβρίου 1738) ἐν Κ. ΚΑΝΕΛΛΑΚΗ, ἐνθ. ἄνωτ., ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα συντεταγμένον καὶ αὐτὸ, δεικνῦον τὴν ἀνάγκην ἣν ἡσθάνοντο οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ὅπως τὰς πωλήσεις καταχωρίζουν εἰς τοὺς κώδικας καὶ πόσον ἴσως πρόωρον εἶναι ἀκόμη ἵν' ἀποφανθῶμεν σήμερον ἂν ἴσχυεν ἡ *traditio cartae* ἢ *per cartam* κατὰ τὴν περίοδον τῆς τουρκοκρατίας. Ἐν τῷ ἀνεκδότῳ Κώδικι, τῷ ἀποκειμένῳ εἰς τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, τοῦ Νοταρίου Ἀθηνῶν Π. Πούλου, ὑπ' αὔξοντα ἀριθμὸν 153 καὶ φύλλῳ 163: ὁ Παναγιώτης Μπέμπος μου (τοῦ νοταρίου) ἐπαρρόησας γράμμα ἐκποιήσεως σημειωμένον τῇ 31 Μαρτίου 1824, ὅτι οἱ παῖδες τοῦ θανάση ρούσου Μητρος καὶ Γεώργης ἐπούλησαν εἰς τὸν Παναγιώτην Πάμπον τὸ Μερίδιον τοῦ πατρικοῦ των σπητιοῦ εἰς ἐνορίαν Νέον. ἦτοι ἀχοῦρι... Ἐν ἄλλοις λόγοις ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἐπισημοποιεῖται. Ὅμοιον τὸ ὑπ' ἀριθ. 142, αὐτόθι φύλλον 159 (τοῦτο εἶναι τῆς 3.2.825, τὸ πρῶτον εἶναι τῆς 13.2.825), ἐπίσης ἀλλὰ πλέον ἐνδιαφέρον τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 129, ἐν

φύλλω 155 τῆς 20.1.1825· ὁμοίως τὸ ὑπ' ἀριθ. 14 ἐν φύλλω 126, τὸ ὑπ' ἀριθ. 13 ἐν φύλλω 125, ὅπως καὶ τὰ ὑπ' ἀριθ. 12, 8 κλπ. Θὰ διελάμβανεν ἀπλῶς, ὅτι συνετάχθη εἰς ἀσφάλειαν, χωρὶς νὰ προστεθῇ ὅτι παρεδόθη καὶ εἰς χεῖρας τοῦ ἀγοραστοῦ, ὅπως συμβαίνει π.χ. εἰς τὸ καντζιλερικὸν πωλητήριον 4 τῆς παρούσης συλλογῆς, ὅπερ ἀρκεῖται εἰς τὴν μνεῖαν τῆς συντάξεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ *καντζιλιέρη* καὶ τὴν ὑπογραφὴν του ὑπὸ ἀξιοπίστων μαρτύρων. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον εἶναι συντεταγμένα καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα 5 στίχ. 8-10 καὶ 6 στίχ. 14-15. Καὶ εἶναι βεβαίως ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸν A. B. SCHWARZ, *Die öffentliche und private Urkunde im römischen Aegypten*, Leipzig 1920, σελ. 280 ἐπ., φυσικὸς προορισμὸς παντὸς ἔγγραφου εἶναι, ὅπως περιέλθῃ τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ δικαιοδόχου, διὸ καὶ εἰς τινὰς παπύρους μνημονεύεται ἡ παράδοσις τοῦ ἔγγραφου εἰς αὐτόν. Ἄλλ' ἂν τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκφράζῃ τὴν πραγματικότητα προκειμένου περὶ τοῦ δικαίου τῶν παπύρων, δὲν σημαίνει ὅμως ὅτι ἐπιτυχῶς δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν καὶ προκειμένου περὶ τῶν ἔγγράφων τῆς παρούσης ἐποχῆς, ἀπεχούσης χιλιετηρίδα καὶ πλεόν ἅπ' ἐκείνης καὶ ἀναφερομένων εἰς ἄλλην περιοχὴν τοῦ δικαίου, ἐφ' ἧς καὶ ἄλλα δίκαια ἤσκησαν ἐπιδράσεις. Διὰ τούτου δὲν προτίθεται βεβαίως ν' ἀποκρούσω κατηγορηματικῶς τὴν θεωρίαν περὶ ἀποκλειστικῆς ἰσχύος τῆς *traditio per cartam*, ἀλλὰ νὰ ὑποδείξω ὅτι καὶ ἀντίθετα ἐπιχειρήματα, ἐκ τῶν ἰδίων πηγῶν ἐλκόμενα, δύνανται νὰ ὑπάρξουν καὶ ὅτι τὸ ζήτημα ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην ἐνδελεχοῦς μελέτης καὶ ἐρεῦνης. Ἐπὶ πλεόν τὸ ἐπιχείρημα τοῦ SCHWARZ πολεμεῖται διὰ τοῦ ἰδικοῦ του ἀκριβῶς τούτου ἐπιχειρήματος, διότι θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιταχθῇ εἰς αὐτὸ ὅτι, ἀκριβῶς διότι πᾶν ἔγγραφον τελικῶς προορίζεται ὅπως καταλήξῃ εἰς χεῖρας τοῦ δικαιοδόχου, τὸ τελευταῖον τοῦτο γεγονὸς συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας, ἣτις ἀποδίδεται εἰς τὴν περιέλευσιν τοῦ ἔγγραφου εἰς χεῖρας του, οὐχὶ ὡς μέσου ἀποδείξεως ἀλλὰ συστάσεως καὶ ὑπάρξεως τοῦ δικαιώματός του. Ὅφειλω ὅμως ἐξ ἄλλου ν' ἀναγνωρίσω ὅτι πλὴν τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Π. ΖΕΠΟΥ, ἡ παράδοσις, ἐνθ' ἄνωτ., καὶ ἄλλα ἀκόμη θὰ ἠδύναντο ν' ἀντιταχθοῦν εἰς τὰ ἰδικά μου, ὅπως, π.χ., τὸ ὅτι, ἂν καθ' οἷονδῆποτε τρόπον, ἦτοι καὶ μερικῶς ἔτι, ἐκράτει ὁ θεσμὸς τῆς *traditio cartae*, οὗτος θὰ ἔπρεπε νὰ προκύπτῃ ἐκ ρητοτέρας διατυπώσεως τοῦ γεγονότος, ὁμοίως δηλ. ἢ παραπλησίως πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ F. BRANDILEONE (ἐν *Studi in onore di V. Scialoja I*, Prato 1904, σελ. 1 ἐπ. καὶ ἐν *Rivista di storia di diritto italiano* 1, 1928 σελ. 48 ἐπ. = F. BRANDILEONE, *Scritti di Storia del diritto privato italiano* 2, Bologna 1931, σελ. 15 ἐπ.) διὰ τὸ βυζαντινὸν δίκαιον ἐπικαλουμένην.

Ὅτε ὅμως ἔγραφον τ' ἄνωτέρω, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς συλλογῆς κ. Γ. Μαριδάκης, μοὶ παρέδωκε τὸ κατωτέρω ἔγγραφον 7α. Ὁ χάρτης εἶναι δίφυλλος. Εἶναι δὲ γεγραμμένος εἰς τὴν πρώτην καὶ εἰς τὴν δευτέραν σελίδα. Ἀφορᾷ εἰς πώλησιν ἀκινήτου. Αἱ πωλήσεις εἶναι δύο. Ἡ πρώτη ἐγένετο ἐν ἔτει 1674. Τὸ πωλητήριον αὐτὸ εἶναι ἔγγραφον ἰδιωτικόν. Δι' αὐτοῦ ἡ Μαργαρίτα Πέρου πωλεῖ εἰς τὸν μισὲρ Ἀναγνώστην Ναδάλε ἀντὶ εἴκοσι ρεαλίων τὸ ἀμπέλι καὶ χωράφι εἰς τὸ Σκαλωτόν, οὗτινος εἶναι κυρία. Εἴκοσι πέντε

ολόκληρα ἔτη μετὰ τὴν διὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ τούτου ἐγγράφου γενομένην πώλησιν, ἦτοι τὸν Μάρτιον τοῦ 1700, ὁ Χρυσῆς Γιώργη Κορφιάτῃ ὁμοῦ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τῆς πενθερᾶς του, βεβαιώνουν τὴν ὀπισθεν πούλησιν (2^α σελὶς στίχ. 5), ἦτοι τὴν πώλησιν πρὸς τὸν Σαράντῃ Ἀναγνώστῃ τὴν διαλαμβανομένην εἰς τὴν πρώτην σελίδα. Τὸ ἐγγράφον τοῦτο εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ τῆς δευτέρας σελίδος. Εἶναι δὲ δημόσιον, διότι συνετάχθη ὑπὸ τοῦ: Ἰω(άννου)... τολφιν. πρωτοπαπᾶ καὶ Κατζιλιέρῃ σίφν(ου) (στίχ. 17). Τὸ τίμημα τῆς βεβαιώσεως ταύτης εἶναι ρεάλια ἑννέα (στίχ. 9 καὶ 11). Δὲν δύναμαι νὰ γνωρίζω, ἀτυχῶς, ποία ἡ σχέσις τῶν δευτέρων τούτων βεβαιωτῶν πρὸς τοὺς πωλητὰς τοῦ ἐγγράφου τῆς πρώτης σελίδος, οὐδὲ ποίου εἴδους δικαιώματα ἀκριβῶς εἶχον οἱ δεῦτεροι ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου, ὅπερ εἶχεν ἀπαλλοτριωθῇ ἐν ἔτει 1674. Ἀσφαλῶς ἦσαν ἐμπράγματα. Καὶ τὰ δικαιώματα ταῦτα μεταβιβάζουν διὰ δημοσίου ἐγγράφου ἐν ἔτει 1700 πρὸς τὸν ἀγοραστήν, εἰς ὃν εἶχε περιέλθει τὸ χωράφι καὶ τὸ ἀμπέλι ἐξ ἀγορᾶς, δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου πρὸ εἴκοσι πέντε ὅλων ἐτῶν! Ἴδου ἡ traditio cartae. Ἐπισφράγισις τῆς ὁρθότητος τῶν ἀπόψεων μου. Ἡ traditio cartae ἀποδεικνύεται ὑφισταμένη. Ἔτι σπουδαιότερον, ἀποδεικνύον τὴν ἰσχὺν τῆς traditio cartae, εἶναι τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον 130, καθὼς καὶ τὸ 213 (ἀπὸ ἄλλης ὁμῶς ἀπόψεως).

7α

Χάρτης δίφυλλος
0,21 × 0,15

1674, Ἰανουαρίου 6
Σίφνος

1^η Σελὶς

	1	— 1674 — Ἰανουαρίου — 6 — σίφν(ος) : —
	2	Μὲ τὸ παρὸν γράμμα. δίδει πουλεῖ καὶ παραδίδει ἡ κερὰ μαργαρίτα
	3	τοῦ πέρον, τοῦ μισερ ἀναγνώ(στη) ναδάλε τὸ ἀμπέλι καὶ χωράφι
	4	ὁποῦ ἔχει εἰς τὸ σκαλωτὸν ὡς καθὼς βρίσκει(αι) πλησίον κερ
	5	Ἰω(άννης) ζαμπέτη, καὶ κερ Ἰω(άννης) ἀνεγνωστακιοῦ διὰ ρεάλια εἴκοσι
	6	ἦτο(ι) φ 20 ^η . τὰ ὁποῖα ρεάλια ὁμολογεῖ ἡ ἄνωθ(εν) πῶς τὰ
	7	ἔλαβεν καὶ εἶναι πλερωμένη· καὶ σαιτζιφαρισμένη εἰς τὰ ἄνωθ(εν)
	8	ρεάλια καθὼς ἀλλήλους τους ἐταίργιασαν· καὶ ἀπὸ τ(ὴν) σήμερον νὰ
	9	εἶναι τὸ ἄνωθ(εν) ἀμπελάκι καὶ χωράφι τοῦ ἄνωθ(εν) ἀγοραστή νὰ =
	10	τὸ κάνει ὡς θέλει ὡς πρᾶμα ἐδικόν του. καὶ διὰ τὸ ἀσφαλές
	11	καὶ βέβαιον τ(ῆς) ἀληθείας ἔκαμαν τὸ παρὸν μὲ μάρτυρες :
2 ^α X	12	— γιοργις μουσελήμης μαρτυρο τα ανοθεν
1 ^η X	13	— μαστρογεώργις πατζιάρις μαρτυρας
3 ^η X	14	— γιοργις καπειτανηου μαρτυρο τανοθεν
4 ^η X	15	— αναγνω(στης) τουλᾶκη παρκληθῆς ὑπέγραψα
	16	Ἰωάννης ρούσος παρακληθεις ἔγραψα καὶ μαρτυροῶ
	17	ὡς ἄνωθ(εν) : —

